

Pseudonymy v českých soudních rozhodnutích

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Mgr. Žaneta Pixová (zanetapixova@email.cz)

doktorand FF UK, obor Český jazyk, 3. ročník

Disertace: Jazyk a styl textů soudních rozhodnutí, Školitel: prof. PhDr. Jan Kořenský, DrSc.

Výzkumná otázka

Jaké genderové stereotypy jsou spojené s pseudonymy v českých soudních rozhodnutích?

Úvod a cíl

Základní pojmy

Pseudonym:

- symbolické označení mladistvých účastníků soudního řízení (obviněného, poškozené, svědka) v souladu se zákonem č. 218/2003 Sb.¹,
- zaručuje anonymizaci za účelem online uveřejnění rozsudku

Gender:

- označení osobní identity a společenské role ve vztahu k maskulinitě a feminitě
- ukazuje, jaké pohlaví je okolím přiřazováno, očekávané chování a povahu²

Rod:

A) biologický – muž, žena

B) gramatický – mužský (ten), ženský (ta), střední (to)

Genderové stereotypy:

A) české – gramatický rod (ten, ta) ztotožňován s biologickým (muž, žena)

B) kulturní – symboly, například růže = symbol ženy, převažuje ženské jméno Rose

Narcis = symbol muže, příběh o Narcisovi, převažuje mužské jméno Narcis

Cíl

- Zaznamenat jednotlivé typy pseudonymů
- Zhodnotit pseudonymy z pohledu genderu

Data a metody

Data

- soudní rozhodnutí Nejvyššího soudu³, a z nich náhodně sestavený korpus 300 textů (s klíčovými slovy „mladiství“ a „mladistvý“)

Metody

- vyhledávání v online databázi
- sestavení korpusu náhodně vybraných textů na základě klíčových slov
- čtení textů a jejich analýza
- komparace
- práce s doplňkovými sekundárními zdroji

Výsledky

Typy anonymizace:

1) Iniciály – „ve prospěch obv. ml. M. B.“

2) Iniciála – „mladistvá D.“

3) Pseudonymy

A) rostliny (stromy, květiny) – „a to „**BUKU**“; mladistvý **Tulipán**“

B) 5 písmen – „ ml. AAAAA“

C) násobení falešných iniciál – „mladistvý „X. Y.“ a mladistvý „XX. YY.““

D) 1 písmeno – „nezletilým„X““

E) kombinace – „obvinění mladiství „tulipán“ a X“

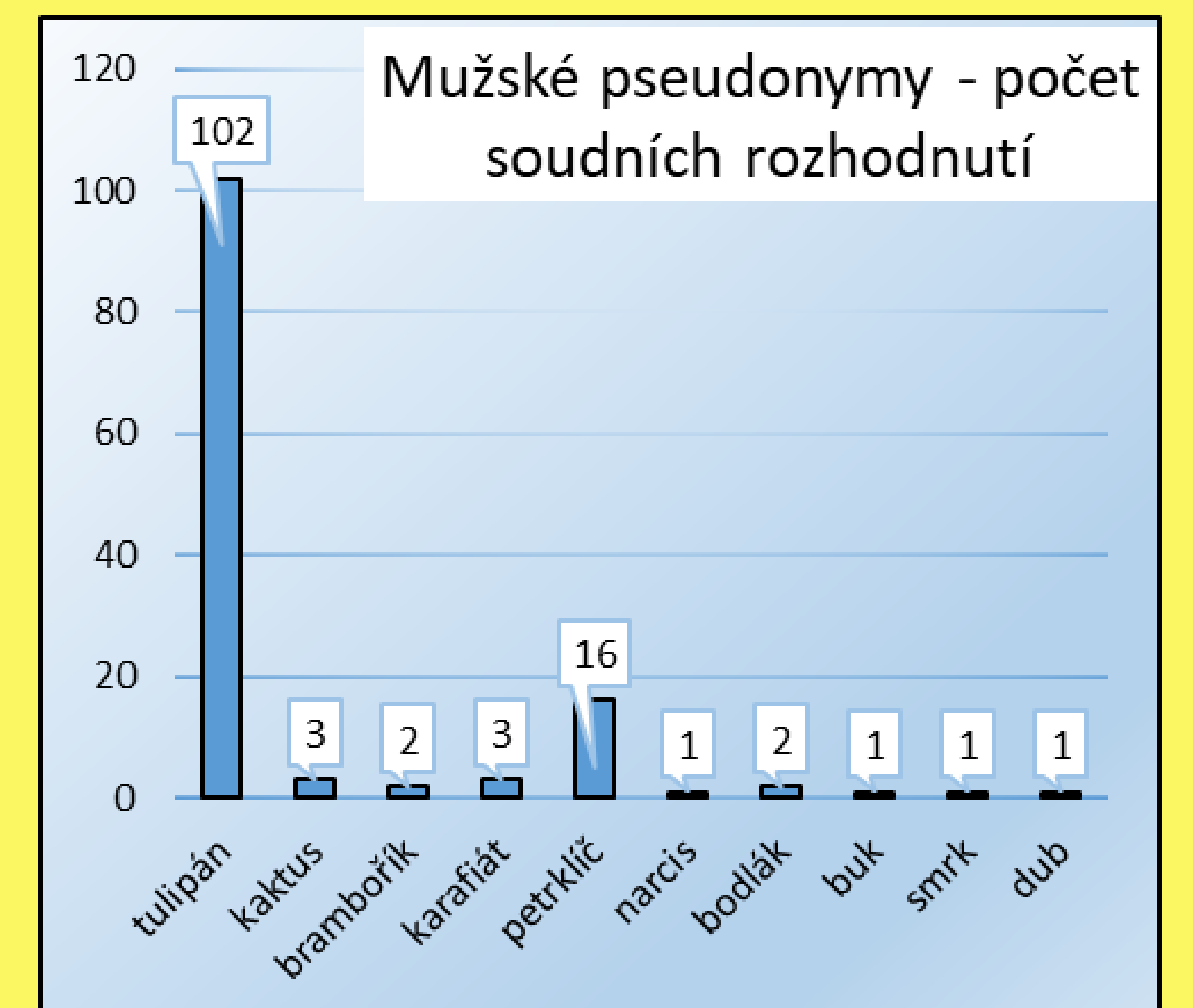
Výsledky

Genderově neutrální:

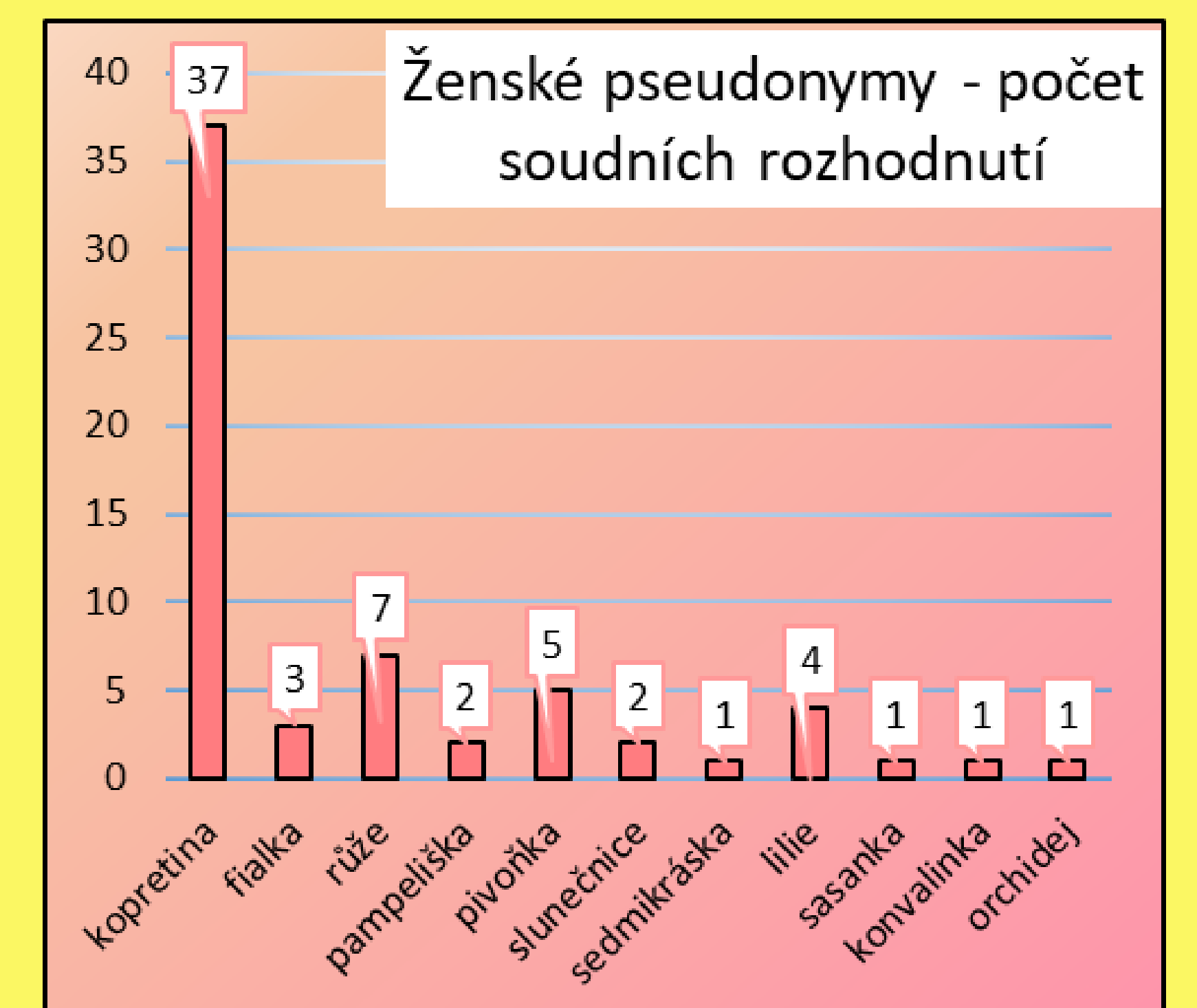
- iniciály, iniciála, písmena

Genderové stereotypy:

- rostlinné pseudonymy

Příklady: „v době incidentu obviněný mladistvý „brambořík“ měřil asi 130 cm; věci obviněných mladistvých „tulipána“, a „kaktuse“

Příklady: „zamítavý postoj k tomu, aby Růže*) a ve třech případech také Pampeliška; pomáhala mladistvá „kopretina“

Závěr a diskuse

Genderové stereotypy:

- odhaleny ve 196 textech, ze 300, tj. tvoří **cca 65%**
- projevují se v rostlinných pseudonimech
- ve formě přiřazování pseudonymů podle paralely rodu biologického a gramatického:

MUŽ = ten (ten tulipán „mladistvého „tulipána“)

ŽENA = ta (ta růže „postoj k tomu, aby Růže“)

Zdroje:

1. Zákon č. 218/2003 Sb. – Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) Dostupné z: <https://www.zakonyprolid.cz/cs/2003-218>
2. VALDROVÁ, Jana. K české genderové lingvistice. Naše řeč. 1997, roč. 80, čís. 2, s. 97.
3. Justice[online]. © 2019 Dostupné z: <https://www.justice.cz/>